

فایل متنی

فیلم های دوره نظارت بالینی

فیلم ۱.۲.۳.۴

کانال ضمن خدمت فرسنگیان
@ltmss

فیلم شماره ۱

نظارت بالینی چیست؟

مهم‌ترین عنصر نظام آموزشی معلم است و اگر قرار باشد تغییری در نظام آموزشی رخ بدهد، باید معلم را به‌عنوان هدف اصلی مورد تیر رأس قرار بدهیم.

منظور از هدف قرار دان معلم، یعنی دانش، حرفه و سطح علمی او را در فرایند یاددهی-یادگیری مورد هدف قرار دهیم.

یاددهی و یادگیری قلب رهبری مدرسه است.

مهم‌ترین وظیفه مدیران مدارس، بسترسازی برای فرایند یاددهی و یادگیری است که فقط از طریق معلمان اتفاق می‌افتد.

مدیران وقت بسیار کمی را برای یادگیری دانش آموزان و یادگیری محتوای درسی اختصاص می‌دهند.

مدیران از طریق معلمان بر فرایند یاددهی و یادگیری تاثیر می‌گذارند که به این کار، پیش رهبری آموزشی یا نظارت آموزشی می‌گوییم.

نظارت آموزشی؟ یعنی رشد حرفه‌ای معلم (ارتقا و بالندگی حرفه‌ای معلم) - یعنی معلم را در آن سطحی که قرار دارد و موضعی که واقع شده به سطح بالاتر ببریم.

هدف، بالا بردن سطح عملکرد معلمان است که این کار به نوبه خود باعث بهبود یاددهی و یادگیری می‌شود.

پس هدف از نظارت آموزشی «رشد حرفه‌ای معلم» و منطق آن «درک درستی از دنیای پیچیده حاکم بر کلاس درس است».

نظارت آموزش تحت عنوان «بالندگی حرفه‌ای معلم» یاد می‌شود.

بالندگی حرفه‌ای معلم چیست؟

۱. تمام تجربه‌های طبیعی

۲. یادگیری و فعالیت‌های آگاهانه

۳. برنامه‌ریزی شده

۴. فواید مستقیم و غیرمستقیم

۵. برای تک‌تک معلمان، گروه‌ها و مدرسه

۶. ارتقاء کیفیت آموزشی در کلاس درس

که در چرخه‌ی زندگی شغلی معلم تاثیر می‌گذارند.

ضمن خدمت ≠ بالندگی حرفه‌ای

کانال ضمن خدمت فرمگیان
@ltmss

فیلم شماره ۲

بالندگی حرفه‌ای معلم؟ تمام تجاربی که چه به صورت تجربی و چه برنامه‌ریزی شده برای ارتقا سطح دانش و مهارت‌های معلم در چرخه‌ی زندگی شغلی او انجام می‌شود چه به صورت انفرادی و چه گروهی-چه در محیط واقعی کلاس و چه در درون کلاس درس اتفاق بیفتد را بالندگی حرفه معلم گویند.

این تعریف بالندگی بر اساس یک رویکرد جدیدی است و نسبت به آموزش‌های ضمن خدمت دچار تغییرات اساسی شده است. این تغییرات نگاهی یا پارادایمی است که منابع علمی موجود در دنیا وجود دارد.

اولین تغییری که در نظام رشد حرفه‌ای معلما اتفاق افتاده، جهت‌گیری آموزش از انتقال دانش و مهارت‌ها را به سمتی می‌بریم که معلمان بتوانند فرصت‌های ناب یادگیری را از طریق خود و سایر همکاران در فضای واقعی به دست بیاورند نکته دیگر که به عنوان یک تغییر مهم از آن یاد می‌شود این است که معلمان خودشان مسئولیت یادگیری خودشان را بر عهده بگیرند.

یک فرد حرفه‌ای یادگیری خودش را به دیگری نمی‌سپارد. و نقطه‌ی ثقل یادگیری معلمان خودشان هستند.

نکته‌ی خیلی مهم دیگر، تغییری که در دنیا رخ داده این است که ما آموزش‌ها را از بیرون فضای کلاس درس (ضمن خدمت) به درون فضای کلاس درس و مدرسه (حین خدمت) ببریم. که امروزه این کار جاری و ساری است. آنچه درون کلاس درس و مدرسه اتفاق می‌افتد تحت عنوان استراتژی‌های یاد دهنده‌ی مدیر مدرسه یا مدرسه محور و یادگیری‌ها و آموزش‌های حین خدمت یاد می‌شود. بنابراین این نوع جابجایی هم رخ داده این.

جابجایی یا تغییر نگاه دیگر این است که، ما یادگیری را از سطح مقطعی به سمت دائمی و مادام‌العمر ببریم.

منظور این نیست که ما معلم را در یک مکان خاص برده و یا هرازگاهی معلمان را در یک زمان خاص برای آموزش دیدن گود هم جمع کنیم، بلکه معلم همیشه بر اساس «ماهیت کارش» باید یک یادگیرنده باشد.

تغییر دیگر رخ داده، این است که رشد حرفه‌ای از فرد محوری به جمع محوری یا مشارکتی رفته است. آنچه در این کتاب مدنظر است، یادگیری مشارکتی است (چه دو نفر باشند و چه بیش از آن، یادگیری‌شان را به اشتراک بگذارند)

حال باید بدانیم چه نوع رشد حرفه‌ای وجود دارد و کدام نوع مدنظر ماست

انواع رشد حرفه‌ای یا گزینه‌های نظارتی وجود دارد.

در دسته‌بندی اول، کلیه آموزش‌های را به دودسته تقسیم‌بندی می‌کنیم:

۱. آموزش‌های ضمن خدمت (in the job training)

۲. آموزش‌های حین خدمت (on the job training)

آموزش‌های حین خدمت در درون مدرسه اتفاق می‌افتد .

آموزش‌های حین خدمت به دودسته تقسیم می‌شوند:

الف. آن‌هایی که مستقیماً به معلم کمک می‌کنند که شامل :

1. نظارت بالینی

2. مربیگری هم‌تا

3. نمایش تدریس

4. تدریس مشترک کمک به معلمان با استفاده از ابزار و وسایل آموزشی

ب) آن‌هایی که به‌صورت غیرمستقیم به معلم کمک می‌کنند :

۱. یادگیری خود راهبری معلم

۲. تحقیق مشارکتی (اقدام پژوهی)

گروه‌های رشد حرفه‌ای مشارکت محور (شوراهای)

کانال ضمن خدمت فرسنگیان
@ltmss

فیلم شماره ۳

نظارت کلاس درس محوری یا نظارت بالینی چیست؟

بالینی یک کلمه کلینیکی است.

یعنی حضور یک ناظر در کلاس درس معلم . به‌طور مستقیم به هدایت و کمک معلم بشتابد.

یک فرایند آگاهانه دخالت کردن در کار معلم است . این دخالت مزاحمتی نیست، بلکه به معنی کمک ، هدایت و بسترسازی است .

هدف نظارت بالینی، اول اصلاح یادگیری معلم و متقابلاً بعد از آن اصلاح یادگیری دانش‌آموزان است.

ویژگی‌های نظارت بالینی :

۱. دخالت آگاهانه و برنامه‌ریزی شده در فرایند یاددهی و یادگیری

۲. فرایندی هدف مدار است و به‌منزله پر کردن یک فرم نیست بلکه به دنبال حل مشکل خاصی از معلم

می‌گردیم . و بنابراین هدفمندی نظارت بالینی به نیازهای معلم، مدرسه و دانش‌آموز برمی‌گردد.

۳. اگرچه دخالت است، اما نوعی تنش ایجاد می‌کند که از آن تنش به‌عنوان، مفید، سودمند و خلاقانه یاد

می‌کنیم که بین معلم و ناظر اتفاق می‌افتد. ناظر باید این تنش را تاجایی که می‌تواند کم کند و به سمتی

ببرد که یادگیری اتفاق بیفتد.

۴. کم کردن فاصله بین ناظر و معلم . ناظر تا جایی که می‌تواند باید از نگاه سلسله مراتبی و اداری و رسمی بکاهد

و فاصله بین خود و معلم را کم کند. و این فاصله را بر اساس ارتباطات و ایجاد آمادگی ، ایجاد کند تا مشکلات

معلمان به حداقل برسد .

چرخه‌ی نظارت بالینی

مواردی که این چرخه را احاطه کرده‌اند، تحت عنوان آماده‌سازی یا بسترسازی است .

هسته‌ی مرکزی چرخه و به‌نوعی هدف اصلی نظارت بالینی است . ناظر باید با این چرخه به معلمان کمک کند که

در فرایند یاددهی و یادگیری‌شان، در مورد فعالیت‌های روزانه‌شان ، «تفکر» کرده، بیندیشند و در مورد کارهایشان

«پژوهش» کنند.

بستر چرخه تحت عنوان ایجاد آمادگی است

خرکاری که می‌خواهیم انجام بدهیم و زمینه یادگیری و یاد دهنده‌گی را دارد، باید شخص یادگیرنده را آماده کنیم باید بسترهایی برای یادگیری آن فرد ایجاد کنیم. پس به مقدماتی قبل از یادگیری نیاز است.

منظور از آماده‌سازی چیست؟

۱. جو روانی - اجتماعی: بحث اعتمادسازی، برقراری ارتباط مثبت، اطلاع یافتن ناظر از نظام باور معلم، ایجاد آمادگی در فرهنگ و جو مدرسه و شناخت این دو

نکته مهم دیگر اینکه ما باید به خود معلم هم آموزش بدهیم. و همچنین به کسانی که قرار است آموزش‌های نظارت بالینی داده شود، باید آموزش‌های لازم داده شود.

۲. آمادگی ساختاری: باید زمینه و بستر فیزیکی، بستر قوانین و بستر حامیان را برای این کار فراهم کنیم. این کار در یکی دو سال اخیر در وزارت آموزش و پرورش در حال ایجاد است. پس باید ساختاری برای این کار فراهم کنیم. قوانین، مقررات و بخشنامه‌هایی را برای این کار فراهم کنیم. و حمایت‌های مادی و معنوی از سوی مسئولین برای این کار اتفاق بیفتد.

کانال ضمن خدمت فرستگیان
@ltmss

فیلم شماره ۴

اولین مرحله چرخه، نشست قبل از مشاهده است :

قبل از اینکه مستقیماً وارد کلاس درس بشویم ، بتوانیم در یک جلسه اهداف خودمان را و هدف از نظارت و اطمینان بخشی به کار معلم و خود معلم را در این جلسه ایجاد کنیم .

صحبتی رودررو بین معلم ناظر آموزشی است تا فرایند مشاهده از کلاس معلم را هدف مدار و نظام‌مند کند و به سهولت طی بشود.

هدف از این کار، برنامه‌ریزی برای وارد شده به کلاس درس است . فراهم کردن مقدمات ضروری و توافق در زمینه های موردنظر است نشست قبل از مشاهده، که مهم‌ترین «جنبه کار» است ، اگر به خوبی انجام بشود، اگر در مرحله آمادگی مشکلاتی رخ داده، در این نشست می‌توانیم آن‌ها را برطرف کنیم .

باید به معلم اطمینان بدهیم که اطلاعات «محرمانه» است .

دومین کاری که باید انجام دهیم، کاهش این اضطرابی است که شخص ثالثی می‌خواهد وارد کلاس بشود.

کار دیگری که باید انجام دهیم ، شناخت پیش‌فرض‌هایی در مورد باورها و افکار و رفتاری که معلمین و دانش‌آموزان در کلاس درس در سردارند.

نکته‌ی مهم دیگر اینکه ما قرار است نظارت را همراه با «اطلاع قبلی» انجام دهیم. پس زمان ورود به کلاس درس معلم را باید فراهم کنیم. علاوه بر زمان، باید در مورد «طول بازدید» با مهلم به توافق برسیم.

نکته‌ی دیگر این که باید در چه موضوعی یا معلم در کدام موضوع درسی است که ما برویم و کارش را مورد بازدید قرار دهیم. پس باید در مورد موضوعی که قرار است تدریس است هم به توافق برسیم.

در این جلسه می‌توانیم «زمان نشست بعد از مشاهده» را مشخص کنیم.

فعالیت های نشست قبل از مشاهده

- ✓ درک مشترک ناظر و معلم از فرایند مشاهده
- ✓ دلیل و هدف مشاهده را مشخص کنیم
- ✓ تمرکز مشاهده (موضوع مورد مشاهده)
- ✓ روش و نوع مشاهده (ابزارهای مشاهده)
- ✓ روشن سازی انتظارات ناظر و معلم

دومین مرحله چرخه، مشاهده کلاس درس است

کانال ضمن خدمت فرستگیان
@ltmss

- چه چیزهایی باید در کلاس درس مورد مشاهده قرار گیرد؟

- مشاهده چگونه باید انجام شود که بیشترین تاثیر را داشته باشد؟

- چه داده‌هایی را باید به دست بیاوریم؟ به کمک چه ابزارهایی؟

این سؤالات شاکله‌ی مشاهده کلاس درس را در «دنیای بیرون از کلاس درس یا دنیای غیرواقعی» تشکیل می‌دهند.

دنیای واقعی خود متضمن مسائل زیاد و هم‌زمانی است بین ناظر و معلم و دانش‌آموز بوده بسیار بسیار «پیچیده» است.

به‌عنوان اولین موضوع، مشاهده تدریس چیست؟ من به‌عنوان ناظر باید وارد کلاس درس بشوم و آن چیزی که در کلاس درس اتفاق می‌افتد را نظاره‌گر باشم. باید مشاهده‌کننده خوبی باشم.

به دنبال چه چیزی باید در کلاس باشم؟

- من می‌توانم تمام جنبه‌های کلاس درس را مشاهده کنم (این کار کار سختی است)
ما در جلسه قبل مشاهده ، هدفمان را مشخص کرده‌ایم و معلم مشکلات خودش را نیز بیان کرده است .
بنابراین به دنبال هدف و موضوع خاص هم می‌توانیم باشیم .
رفتارهای معلم در زمینهٔ خاص
تعامل دانش‌آموز و معلم در زمینه خاص در اینجا می‌تواند به کم کند.
توصیه اکید می‌شود که ما اگر بخواهیم تمام جنبه‌های تدریس را مورد مشاهده قرار بدهیم، از ابزارهای صوتی و تصویری استفاده کنیم

اگر به تنهایی این کار را انجام می‌دهیم ، یادمان باشد روی موقعیت و زمان خاص ، تأکید کنیم.
یکی از بزرگ‌ترین آسیب‌های که برای معلم در این مرحله نظارتی قرار دارد ، این است که یک ناظر بی‌تجربه‌ای که تمایل داشته باشد به یک گوشه‌ای از کلاس درس (عقب) بنشیند و در آخر قضاوت شخصی خودش را انجام بدهد
یادمان باشد در نظارت بحثی به نام «قضاوت» نیست .
ما در اینجا نظاره‌گر غیر مزاحم هستیم.

حتی می‌توانیم چیزهایی را هم ثبت نکنیم . و ثبت را به بیرون از کلاس موکول کنیم .
تفاوت قضاوت، استنباط و مشاهده

کانال ضمن خدمت فرمگیان
@ltmss

مشاهده: توصیف چیزی که «هست» بدون هیچ‌گونه دخل و تصرف
استنباط : برداشت شما از واقعیتی که اتفاق افتاده
و سوم ارزشیابی کردن آن چیزی که استنباط شماست.

ما در اینجا به‌عنوان ناظر، بحثی به‌عنوان استنباط و برداشت های شخصی نداریم که به‌تبع آن قضاوت رخ بدهد.
ما قرار است مشاهده‌کننده واقعی باشیم . و بدون هیچ دخل و تصرفی آن موقعیت موردنظرمان را تحلیل ، توصیف و تجزیه کنیم .

(فقط می‌نویسیم) .

کانال ضمن خدمت فرسنگیان @ltmss

فایل متنی دیگر فیلم ها به زودی در کانال ضمن خدمت قرار می گیرد

[برای ورود کلیک کنید](#)